

Ζούμε σε βάθος μια κατάσταση εκφράζοντας έκδηλα το συναίσθημά μας ως γραφικοί Μεσογειακοί ή παραμένοντας φαινομενικά αδρανείς και παγεροί ως Βορειοευρωπαίοι; Στα συναισθήματά μας από πού αρχίζει και μέχρι πού φτάνει η αυτοκυριαρχία μας και από πού αρχίζει και μέχρι πού φτάνει η εκφραστικότητα μας;

Ο σπουδαίος Φινλανδός δημιουργός **Άκι Καουρισμάκι** με την ταινία του «**Πεσμένα Φύλλα**» του 2023, επιστρέφει στον κόσμο του προλεταριάτου, σε μια **γλυκόπικρη ιστορία αγάπης και συντροφικότητας**. Αυτός ο σπουδαίος ποιητής του μινιμαλισμού και της χαρμολύπης, επιστρέφει με την εικοστή μεγάλου μήκους ταινία του, έναν ακόμα instant classic ύμνο για τους **παρίες ενός κόσμου που προτιμά να τους ξεχνά**, η οποία βραβεύτηκε δικαίως με το Βραβείο της Επιτροπής στο 76ο Φεστιβάλ Καννών.

Τα «Πεσμένα φύλλα» είναι ακριβώς αυτό που δηλώνει ο τίτλος Ένα έργο **φθινοπωρινό**, της μελαγχολίας εκείνης που δεν την έχει ακόμα καταπλακώσει ο χειμώνας. Είναι πάλι μια ταινία με ανθρώπους που στη ζωή δεν τα έχουν πάει καλά, είναι μια ταινία που θα μπορούσες να την χαρακτηρίσεις «ως ταινία πάνω στο Ελσίνκι», την πρωτεύουσα της πατρίδας του Φινλανδίας, που τη δείχνει σταθερά σχεδόν σε κάθε ταινία. Σε μια μουντή λοιπόν πόλη του ευρωπαϊκού βορρά, ένας μοναχικός εργάτης με θέματα αλκοολισμού γνωρίζει μια νεαρή γυναίκα που ζει μόνη με τον σκύλο της που μάζεψε απ' τον δρόμο. Οι πορείες των δύο χαρακτήρων της ταινίας θα συγκλίνουν κάποια στιγμή, παρότι η θεά τύχη δεν θα τους φερθεί, αρχικά τουλάχιστον, με τον καλύτερο τρόπο. Δεν παρουσιάζουν τίποτα το καινούργιο στο πλαίσιο της φιλομορφίας του Άκι Καουρισμάκι τα «Πεσμένα Φύλλα». Και το σενάριο φαίνεται εκ πρώτης όψεως αφάνταστα... απλοϊκό! Αλλά η ταινία διαθέτει μια μαγεία τόσο... αντι(-)ρομαντικά παράδοξη και **σου ζεσταίνει την καρδιά** αναπάντεχα, ελπίζοντας οι δύο πρωταγωνιστές να βρουν την ευτυχία σαν ζευγάρι στο τέλος, όπως στις βωβές κωμωδίες των απαρχών του σινεμά! Η υπόθεση της ταινίας κάλλιστα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί

ως ένα ανάλαφρο love story, όμως ο Καουρισμάκι με αφορμή την **απλή αυτή ερωτική Ιστορία** περνά με μαεστρία **από το μερικό στο γενικό, από το ειδικό στο καθολικό**, χαρακτηριστικό στοιχείο όλων των μεγάλων έργων τέχνης. Μιζέρια παντού, με ενδιάμεσους σταθμούς σε έρημους δρόμους, στάσεις λεωφορείων, μικρά καφέ, ένα караόке μπαρ και μια art αίθουσα κινηματογράφου για τα ραντεβού, με κλασικό φόντο τους πράσινους τοίχους και την '50s αισθητική, πάντα lo-fi (χαμηλής πιστότητας). Και παρά το **διάχυτο φθινοπωρινό πνεύμα**, τις *γνωρίμες ρετρό εμμονές του* και τις *απλές γραμμές*, ο Καουρισμάκι επιφυλάσσει **ανοιξιάρικη διάθεση για τα δυο ανθρώπινα φύλλα της ταινίας του, με μία σινεφίλ ανάσα μελό καθαρότητας**. Με λιτά, αλλά πολύχρωμα πλάνα, απολαυστική σινεφιλία, υποδόριο χιούμορ και πολλά μα πολλά τραγούδια, ο σκηνοθέτης θα μας αφηγηθεί **την πιο μελαγχολική μα και αισιόδοξη Ιστορία αγάπης**: μια χαμηλόφωνη σινε-μαπαλάντα για όλες τις φθινοπωρινές καρδιές.

Ο εργάτης Χόλαπα στον χώρο εργασίας του.

Η Άνσα σε διάλειμμα σε μία από τις σκληρότερες δουλειές της.

Δύο μοναχικοί άνθρωποι συναντιούνται τυχαία μια νύχτα στο Ελσίνκι και προσπαθούν να βρουν τον πρώτο, μοναδικό και απόλυτο έρωτα της ζωής τους. Ο μεροκαματιάρης Χόλαπα (Γιούσι Βατανέν), εργάτης στις κατασκευές, απολύεται, επειδή συλλαμβάνεται να πίνει κατά την διάρκεια της δουλειάς. Η Άνσα (Άλμα Πεουστί), υπάλληλος σε σούπερ μάρκετ, απολύεται επίσης διότι δίνει τα ληγμένα τρόφιμα της ημέρας σε έναν άστεγο και παίρνει κι αυτή ένα. Οι δυο τους θα πρωτοσυναντηθούν σε ένα συνοικιακό μπαρ-καραόκε ανταλλάσσοντας ματιές με υπόκρουση τη «Σερενάτα» του Σούμπερτ (βλ. ανάρτηση <https://tinyurl.com/393n6rzk>). το μπαρ που θα συναντηθούν τα πρόσωπα της ταινίας είναι το «καραόκε», το οποίο τόσο σε αμερικάνικες ταινίες κυρίως ανεξάρτητες, όσο και σε ευρωπαϊκές, κατά βάση ιταλικές, κι εδώ στον Καουρισμάκι, γίνεται **τύπος μοναχικών ανθρώπων που δεν ξέρουν κι οι ίδιοι αν θέλουν να επικοινωνήσουν ή όχι**.

Αργότερα, οι δύο κεντρικοί χαρακτήρες θα συναντηθούν τυχαία σε μια στάση λεωφορείου, με μουσική υπόκρουση το περίφημο μουσικό θέμα του 1^{ου} μέρους της «Παθητικής Συμφωνίας» του Τσαϊκόφσκι, και, μετά, έξω απ' το κλειστό μπαρ όπου η Άνσα είχε πιάσει νέα δουλειά ως λαντζιέρισα, οπότε θα πάνε πια οι δυο τους μαζί για καφέ και αργότερα θα πάνε και σινεμά όπου θ' ανταλλάξουν ένα πρώτο δειλό φιλή μετά την ταινία (με βρυκόλακες!) που παρακολούθησαν. Για να ανανεώσουν το ραντεβού τους, η Άνσα θα δώσει σε χαρτάκι (όχι με αναπάντητη) τον αριθμό του τηλεφώνου της στον Χόλαπα, όμως αυτός θα το χάσει, με μουσική υπόκρουση από το τελευταίο, αργό θρηνητικό μέρος της «Παθητικής» του Τσαϊκόφσκι, και, μην γνωρίζοντας τη διεύθυνσή της, θα προσπαθήσει να την ξανασυναντήσει συχνάζοντας επί τούτου στην είσοδο του κινηματογράφου.

1. Οι πρώτες συναντήσεις.mp4

Όπως και γίνεται. Όμως, η Άνσα και ο Χόλαπα μοιάζουν *αταίριαστοι* –και ποιο ζευγάρι δεν είναι στη φιλμογραφία του Καουρισμάκι – και *ντροπαλοί, σχεδόν στοιχειωμένοι από τη μοναξιά τους, λακωνικοί και αγοραφοβικοί*. Εκείνη, όπως είπαμε, δούλευε σε ένα σούπερ μάρκετ και απολύθηκε αδίκως, για ασήμαντη αφορμή. Εκείνος εργαζόταν σε οικοδομές και απολύθηκε, επειδή τραυματίστηκε και συνελήφθη πιωμένος στο απαραίτητο αλκοτέστ. Είναι αλκοολικός, χωρίς ενοχές και πρόθεση να αλλάξει, τουλάχιστον μέχρι να σκεφτεί *σοβαρότερα αν η καρδιά του έχει προτεραιότητα έναντι της συνήθειας*. Η Άνσα προετοιμάζει το πρώτο τους δείπνο στο σπίτι της κι ο Χόλαπα της προσφέρει «το απαραίτητο(;) λουλουδικό». Στο πρώτο τους αυτό δείπνο, που τελειώνει άδοξα, η Άνσα λέει ότι έχει χάσει πατέρα και αδελφό από το πιστό και προτιμά να μένει χωρίς ταίρι («-Δεν θα βάλω έναν μπεκρή στο σπίτι μου». «-Κι εγώ δεν δέχομαι εντολές από κανέναν»)-όλα αυτά με το ραδιόφωνο στη διαπασών να μεταδίδει ειδήσεις από το μέτωπο στην Ουκρανία, τα νεότερα για τους βομβαρδισμούς και τους νεκρούς.

[2. Δείπνο στο σπίτι της Άνσας.mp4](#)

Κάπου προς το τέλος της ταινίας, εμφανίζεται το γυναικείο schlager ντουέτο των Maustetytöt σε ένα παρακμιακό μπαρ όπου «τα πίνουν» ο Χόλαπα με τον μεσήλικα φίλο του, Χουόταρι. Είναι μια σκηνή που σου κολλάει στο μυαλό, τόσο μίζερη και γεμάτη ειρωνεία, που καταντάει κωμική. Σε αντίθεση με την υπόλοιπη μουσική επένδυση της ταινίας, το γκρουπ παίζει μουσική **ανέκφραστα μπροστά σε ένα κοινό που επίσης δεν φαίνεται να το διασκεδάζει ιδιαίτερα**. Ούτε το κομμάτι γλιτώνει από αυτή την απροσδιόριστη μαυρίλα που πλανάται στην ατμόσφαιρα. Έχει τον τίτλο «Γεννημένη στη θλίψη και ντυμένη με απογοητεύσεις» και στίχους όπως «μου αρέσεις, αλλά δεν αντέχω τον εαυτό μου» ή «είμαι φυλακισμένη εδώ για πάντα / κάγκελα περιτριγυρίζουν ακόμη και το νεκροταφείο». Εκείνο το βράδυ ο Χόλαπα σκέφτεται να κόψει το αλκοόλ και η απόφασή του αυτή ακολουθείται από εικόνες της φθινοπωρινής φύσης και υπόκρουση και πάλι το πασίγνωστο μουσικό θέμα του 1^{ου} μέρους της «Παθητικής» του Τσαϊκόφσκι.

[3. Η μεγάλη απόφαση του Χόλαπα.mp4](#)

Πηγαίνοντας όμως να συναντήσει την Άνσα, μια αμαξοστοιχία χτυπά άσχημα τον Χόλαπα. Η συνέχεια επί της οθόνης...

[4. Κατάληξη της ταινίας.mp4](#)

Η ταινία, αποσπάσματα της οποίας παρακολουθήσαμε, είναι πράγματι πολύ σφιχτά φτιαγμένη και δεν έχει την παραμικρή περιττολογία. Το συνεργείο του Καουρισμάκι, για το οποίο ο ίδιος περηφανεύεται περίτρανα ότι είναι οι ίδιοι πάντοτε όλα τα χρόνια που κάνει σινεμά, του ανταποκρίνεται με τον τελειότερο τρόπο, ο διευθυντής φωτογραφίας είναι συν-δημιουργός στο Ελσίνκι που βλέπουμε, οι δυο ηθοποιοί είναι τόσο εξαιρετικοί, τόσο λιτοί, τόσο αληθινοί που θέλεις οπωσδήποτε να τους δεις μαζί και να είναι κι ευτυχισμένοι. Και βέβαια ο **ρομαντισμός** του σκηνοθέτη είναι τόσο ανυποχώρητος, ώστε θα μας κάνει τη χάρη του τίτλου και θα κλείσει την ταινία με τα «πεσμένα φύλλα», “les feuilles mortes” του Ζοζέφ Κοσμά, που ακούσαμε στους τίτλους τέλους της ταινίας σε φινλανδέζικους στίχους. Δεν υπάρχει περίπτωση μετά, να βγεις από το σινεμά και το έργο να μη σου έχει αρέσει.

Ο σκηνοθέτης και οι πρωταγωνιστές με εμφανώς εύθυμη(!) διάθεση σ' ένα γύρισμα της ταινίας.

[ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ.pdf](#)

Ο **Άκι Καουρισμάκι**, ραψωδός των μοναχικών καουμπόηδων του Βορρά, είχε ανέκαθεν έναν συμπονετικά τηλεγραφικό τρόπο να περιγράφει τους ραγισμένους πρωταγωνιστές του: προτιμά ένα ροκαμπίλι ή μια μπαλάντα για να αναφερθεί εμμέσως πλην σαφώς στην κατάστασή τους, να υπογραμμίσει ή να κινηθεί δραματικά, δανειζόμενος από τους κώδικες του βωβού κινηματογράφου ή **εμπιστευόμενος τη μουσική, γιατί τα λόγια συνήθως είναι περιττά**. Είναι αλήθεια ότι η τόσο πλούσια εκδηλωτική και εν γένει ολοζώντανη μουσική επένδυση της ταινίας με παλιά τραγούδια και δείγματα κλασικής μουσικής αναπληρώνει με το παραπάνω την εσωστρέφεια των πρωταγωνιστών, ισορροπώντας τη συνολική απήχηση της ταινίας στους θεατές, κεντρίζοντας άμεσα το συναίσθημά τους.

Το **χαρακτηριστικά ρομαντικό μουσικό θέμα** που ακούγεται ως επένδυση σε 2 στιγμιότυπα, στο 1^ο και στο 3^ο απόσπασμα της ταινίας, μας εισάγει στο κύκνειο άσμα του **Πιοτρ Ίλιτς Τσαϊκόφσκι** (1840-1893), την «**Παθητική Συμφωνία**». Αυτή η Έκτη και τελευταία Συμφωνία του άλλαξε μονομιás ό,τι θα μπορούσε να είναι μουσικά μια συμφωνία.

«Όλα είναι μαγευτικά, όπως ένα παραμύθι από τις χίλιες και μια νύχτες... Τι είναι όμως αυτό στο οποίο οφείλεται όλη αυτή η λαμπρότητα και οι τόσες πολλές τιμές που μου γίνονται; Το ασήμαντο γεγονός ότι μπορώ να μετατρέπω τους πόνους μου και τις ταπεινώσεις μου σε ήχους». (Απόσπασμα από τη μυθιστορηματική βιογραφία του Πιοτρ Ίλιτς Τσαϊκόφσκι από τον Κλάους Μαν με τίτλο «Παθητική Συμφωνία»).

«Ασήμαντο» χαρακτηρίζει το γεγονός ότι μπορεί να μετατρέπει τους πόνους και τις ταπεινώσεις του σε ήχους ο Πιοτρ Ίλιτς Τσαϊκόφσκι, δια στόματος του Κλάους Μαν, όμως ίσα ίσα αυτό είναι και το κλειδί για να κατανοήσει κανείς γιατί η μουσική του είναι τόσο **καθηλωτική και επιδρά τόσο πολύ στο θυμικό και στο συναίσθημα**. Με τον Ντοστογιέφσκι τον έχουν παρομοιάσει κάποιοι μελετητές, και όχι άδικα: **οι μελωδίες του, γεμάτες εντάσεις αλλά και μια μελαγχολία που μιλάει κατευθείαν στην καρδιά, δημιουργούν ολοζώντανες εικόνες, είναι σαν αφηγήσεις χωρίς λέξεις**.

Ο Τσαϊκόφσκι ήταν μια βασανισμένη ιδιοφυΐα και σ' όλη του τη ζωή παρέμενε ανένταχος κοινωνικά, κάτι που ερχόταν σε μια παράδοξη αντίθεση με την επίδραση που είχε στον κόσμο η μουσική του, προκαλώντας ακόμα και υστερικές αντιδράσεις λατρείας. Αν και εντάσσεται στους **Ρομαντικούς**, και υπάρχουν κυρίαρχα στοιχεία στη μουσική του που το αναδεικνύουν αυτό, ουσιαστικά δεν περιορίζεται στα όρια **κανενός κινήματος**.

Ο Μαν επέλεξε για τον τίτλο του βιβλίου του το περίφημο έργο του Τσαϊκόφσκι, την

δη Συμφωνία που ήταν και η τελευταία ολοκληρωμένη συμφωνία που έγραψε ο συνθέτης ο οποίος, από ένα ειρωνικό γύρισμα της μοίρας, πέθανε λίγες μέρες μετά την επίσημη πρώτη παρουσίαση του έργου.

Άρρηκτα δεμένη με τη ζωή του Τσαϊκόφσκι, με έναν μυστηριώδη, σχεδόν μεταφυσικό τρόπο ακόμα και χρόνια πριν από τη σύλληψή της – θα λέγαμε ίσως και από την αυγή της ζωής του – η Παθητική Συμφωνία είναι περισσότερο από κάθε άλλο έργο του η “**συμφωνία της ζωής**” – όπως ο ίδιος

άλλωστε την είχε περιγράψει κάποια στιγμή. Μέσα σ’ αυτήν κρύβεται η προδιαγεγραμμένη δραματική πορεία του Πιοτρ Ίλιτς: **η ζωή, ο έρωτας, ο θάνατος**. Το όνομα της συμφωνίας, “Patcheskaya”, σημαίνει, στην κυριολεξία, “**Παθιασμένη**”, Συναισθηματική” και, υπό αυτό το πρίσμα, περνάει σε ένα άλλο επίπεδο όσα και όσοι σχετίζονται μαζί της. Ο Πιοτρ Ίλιτς Τσαϊκόφσκι πέθανε τον Νοέμβριο του 1893. Οι μαρτυρίες αναφέρουν ότι κόλλησε χολέρα όταν ήπια άβραστο νερό σε ένα εστιατόριο, ωστόσο πολλοί πιστεύουν ότι ο ίδιος προκάλεσε τον θάνατό του και θεωρούν ότι η Παθητική Συμφωνία δίνει “κλειδιά” για την αποκρυπτογράφηση του αινίγματος του θανάτου του Τσαϊκόφσκι,

Το **1ο μέρος της συμφωνίας**, απόσπασμα του οποίου θα ακούσουμε, συμβολίζει **τα πάθη, τις παρορμήσεις, την εγρήγορση**. Το απόσπασμά μας ξεκινά με **το τρυφερό, τραγουδιστό και διαστελλόμενο, πασίγνωστο μουσικό θέμα της συμφωνίας που σβήνει μετά από μια παθιασμένη επανάληψή του**. Ακολουθεί ένα **θηριώδες ξέσπασμα της ορχήστρας που ξεθωιάζει σε έναν αέναο παλμό ο οποίος μετασχηματίζεται ορμητικά και καταλήγει μια σε μια συγκλονιστική κατακόρυφη κορύφωση** βασισμένη σε απλές, φθίνουσες κλίμακες.

Ακούμε το ρομαντικό μουσικό θέμα και την κορύφωση του 1^{ου} μέρους της «Παθητικής». Ο Φέρεντς Φρίκσοϊ διευθύνει τη Συμφωνική Ορχήστρα της Ραδιοφωνίας του Βερολίνου το 1959.

[ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΙ Απόσπασμα 1ου μέρους Παθητικής Συμφωνίας. Συμφωνική Ορχήστρα της Ραδιοφωνίας του Βερολίνου - Φέρεντς Φρίκσοϊ.MP3](#)

Από συναυλία του Δεκέμβρη του 1973, να η παθιασμένη κορύφωση του 1^{ου} μέρους της Συμφωνίας με τον Χέρμπερτ φον Κάραγιαν να διευθύνει τη Φιλαρμονική του Βερολίνου. Πρόκειται αναμφισβήτητα για μια από τις κορυφές της ρομαντικής περιόδου της κλασικής μουσικής και, κατά τη γνώμη μου, για μια από τις κορυφές ολόκληρης της μουσικής.

[ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΙ Κορύφωση 1ου μέρους Παθητικής Συμφωνίας. Φιλαρμονική Βερολίνου - Χέρμπερτ φον Κάραγιαν.mp4](#)

Εν κατακλείδι, μέσα σε λιγότερα από 78 λεπτά κινηματογραφικού χρόνου, ο Καουρισμάκι, από το τίποτα, έχει φτιάξει μία από τις καλύτερες ταινίες της καριέρας του, ένα φωτεινό παράδειγμα ανθρωπισμού που λυτρώνει απολαυστικά κάθε κακοτοπιά της γκαντεμιάς την οποία οι μάζες αποκαλούν... ζωή. Με αγάπη.

Συντροφιά. Κι ένα τέως αδέσποτο σκυλάκι. Αρκούν; Στο σινεμά, ναι. Στη ζωή;

